

INTERVIU CU ALEXANDRU STERMIN

biolog, explorator, scriitor

Salut! Sunt Sandu Stermin și sunt biolog. Și, după cum vedeți, îmi place foarte mult să stau în natură.

DE N-AȘ FI... NU S-AR POVESTI

Alexandru Stermin este profesor la Facultatea de Biologie și Geologie a Universității Babeș-Bolyai din Cluj, unde ține cursuri de anatomia comparată a vertebratelor, etologie, bioetică și ecologie umană. E licențiat în biologie și teologie, are un masterat în filosofie și cursuri de formare în psihoterapie. A avut burse de studiu la Universitatea din Greifswald, Germania, și la Universitatea de Stat din Rio de Janeiro, Brazilia.

În calitate de explorator, a luat parte la numeroase expediții, de la tărâmul de gheață al Siberiei și până în luxurianta junglă amazoniană. Despre multe din aceste aventuri puteți citi în volumele sale: Călătorie în jurul omului (Humanitas, 2021), Căzuți din junglă. Poveștile unui explorator (Humanitas, 2022) și în cea mai recentă carte pe care o semnează, recomandată cititorilor cu vârsta de peste 7 ani – Cum am devenit vrăjitor. Din carnetul unui explorator.

Alexandru Stermin a mai scris Jurnalul unui ornitolog (Presa Universitară Clujeană, 2017) și a colaborat la realizarea seriei Fauna României (Păsări) (Academia Română, 2015).

” *Acolo am avut o altă experiență a timpului, acolo am avut o altă experiență a relațiilor, acolo am avut o altă experiență a ceea ce înseamnă transcendență și a ceea ce înseamnă relația omului cu natura. Cumva experimentând acest lucru în trib n-am înțeles eu foarte bine ce se întâmplă acolo, pentru că e greu să înțelegi o altă cultură, dar am înțeles mai bine ce se întâmplă aici, în lumea aceasta în care trăiesc eu.*

Ariana Vrînceanu: *De unde a pornit pasiunea pentru natură?*

Alexandru Stermin: Cred că totul a început din locul în care m-am născut, la Viștea de Sus, nu departe de Râșnov, lângă munte, într-un sat. Am copilărit acolo cu animalele din curte, cu natura din jur și cred că pentru mine natura a fost spațiul libertății mele, a fost locul în care eu mă duceam și puteam să mă simt liber, să explorez, să fiu curios și să mă mir. Cred că în natură am avut primele experiențe care m-au format și cred că de acolo a început totul. Îmi aduc aminte că mă uitam la Teleenciclopedia și emisiunea aceasta deschide ferestre spre lume. De acolo am zis că eu vreau să mă duc în lume să văd natura aceasta în diversitatea ei pe tot pământul. Cred că totul a început de acolo, din copilărie, multe lucruri încep din copilărie.

A.V.: *În ce țări ați călătorit și care a fost cea mai fascinantă destinație?*

A.S.: Am călătorit în foarte multe țări și în multe continente. Am fost în India, am fost în Japonia, am traversat Siberia, am fost în Islanda, în Africa. Îmi place foarte, foarte mult tot ce înseamnă America de Sud și, de acolo, sunt îndrăgostit de Brazilia. Cred că poate cele mai fascinante, dacă pot să zic așa, experiențe le-am avut în Brazilia. Brazilia aceasta este o țară unde întâlnești foarte multe lucruri. Eu cred că este țara cu o diversitate și o bogăție culturală cum nu e alta pe lume, pentru că avem acolo cultura triburilor, avem cultura europenilor, avem cultura africanilor care au ajuns acolo, din păcate, sclavi, avem diversitatea de viață și toate biomurile acelea care se aglomerează acolo. Dar, când mă întrebă lumea despre călătorii și când mi se sugerează să aleg una sau două, de fiecare dată mă gândesc că e ca și cum ai avea cinci copii și cineva te întrebă care e copilul tău preferat. E greu să răspunzi. La toate țin pentru că, în felul lor, au contribuit cumva la existența mea și la felul în care văd lumea.

A.V.: *Cum vă pregătiți înainte de o călătorie?*

A.S.: De obicei îmi ia un an de zile cel puțin să organizez o călătorie. În Brazilia, într-adevăr, îmi ia un an de zile și pentru că e multă birocrație și pentru că am nevoie de o groază de hârtii și de documente să ajung în locurile acelea. Apoi trebuie să găsesc persoanele cu care să merg acolo și mă pregătesc încet-încet și pas cu pas. Iau asta ca parte din călătorie, pentru că anticiparea e uneori mult mai benefică decât actul în sine.

A.V.: *Ați avut vreodată o interacțiune specială cu o cultură străină?*

A.S.: Da, acum câteva luni m-am întors dintr-un trib, etnia Umutina, am stat două săptămâni și am fost primul străin care a ajuns în tribul acesta. Undeva la trecerea dintre pădurea atlantică și Sehado, savana braziliană. Am stat cu oamenii aceștia acolo la ei, locuiam într-o colibă, mă trezeam în fiecare dimineață și participam la activitățile pe care ei le făceau. Am avut privilegiul să particip la ritualurile lor și asta a deschis foarte multe orizonturi prin care eu înțeleg, de fapt, viața pe care o trăiesc acum aici. Acolo am avut o altă experiență a timpului, acolo am avut o altă experiență a relațiilor, acolo am avut o altă experiență a ceea ce înseamnă transcendență și a ceea ce înseamnă relația omului cu natura. Cumva experimentând acest lucru în

trib n-am înțeles eu foarte bine ce se întâmplă acolo, pentru că e greu să înțelegi o altă cultură, dar am înțeles mai bine ce se întâmplă aici, în lumea aceasta în care trăiesc eu.

A.V.: Care a fost cel mai mare obstacol pe care l-ați întâmpinat în timpul călătoriilor și cum l-ați depășit?

A.S. Cele mai mari obstacole au fost legate de tot felul de frici pe care noi le avem. Evident că frica morții a fost una dintre fricile care m-au pus de fiecare dată în situația în care puteam să-mi pierd cumpătul sau să mă pierd cu firea, întâlnirea aceasta cu eminența morții sau cu tot felul de pericole care puteau să pună în pericol viața mea sau a celor cu care eram.

A.V.: Există vreo țară în care nu v-ați mai întoarce?

A.S. Țin minte când am venit din India, am ajuns acasă, am intrat în duș și am început să plâng de fericire că am scăpat. Îmi imaginam că aș fi pe Google Earth și mă gândeam cât de departe e India de mine și cum niciodată n-am să mă mai întorc acolo. Dar astăzi, după câțiva ani de la întoarcerea din India, cred că m-aș reîntoarce. M-a șocat foarte, foarte tare nivelul de mizerie de acolo.

Cât am stat în orașul Mumbai, eram dezgustat de toată mizeria din jur și asta m-a afectat foarte tare, însă, o vreme, am plecat în jungla în care a trăit Mowgli și acolo, în satele acelea din junglă, m-am simțit foarte bine. Cred că aglomerația aceea urbană și toată mizeria aceea pe care oamenii o fac în jurul lor m-a afectat foarte tare și de aceea pentru o vreme m-am gândit că nu m-aș mai întoarce în India.

A.V.: Cum credeți că explorările și călătoriile dumneavoastră au influențat modul în care vă raportați atât la lume, cât și la persoana dumneavoastră?

A.S. Călătoriile te fac să îți dai seama că lumea e vastă și că oamenii sunt diverși. Eu cred că, în momentul în care conștientizezi acest lucru, devii mai tolerant la ce se întâmplă în jurul tău și mai înțelegător. Cred că să fii înțelegător este ceva ce ține de înțelepciune. Mi-a crescut foarte mult toleranța la frustrare în momentul în care îmi dădeam seama că sunt diferit de ceilalți oameni și că ei nu fac ce fac eu sau că cultura lor e diferită de cultura mea și că mi-e greu să mă obișnuiesc cu ea. Acest lucru mi-a crescut toleranța la frustrare și toleranța la frustrare este ceva benefic pentru noi. Când avem toleranța crescută, ne crește calitatea vieții. Călătoriile acestea au fost și un mod prin care eu am învățat, încet-încet, să fac niște proiecte à la longue pe care să le construiesc pas cu pas și în care să creez un cadru, dar în același timp să las loc pentru ce se poate întâmpla nou. Cred că acestea mi-au dat un fel de mindset. Mi-au creat un fel de capacitate de a gândi prin care încet-încet plănuiesc tot felul de lucruri, dar nu rămân blocat în proiect și las loc de flexibilitate. Felul acesta pe care l-am întâlnit în a organiza călătoriile cred că încet l-am împrumutat și l-am transferat și în celelalte planuri ale vieții mele și mă ajută foarte mult.

A.V.: Care este povestea fascinației dumneavoastră pentru crani?

A.S. Sincer să fiu, de multe ori mă întreb și eu de unde vine și nu știu să îi dau explicații. Tot ce știu este că de când eram copil adunam craniile acasă și cred că era munca aceea de detectiv în care încercam să aflu de ce e craniul. Le aduceam acasă, mă tot uitam la ele, le întorceam pe toate părțile și mă lăsam fascinat. De când eram copil strâng craniile, dar nu știu de ce.

A.V.: Ce v-a determinat să împărtășiți experiențele dumneavoastră de călătorie prin intermediul cărții Căzuți din junglă?

A.S. Eu când scriu înțeleg mai bine ce se întâmplă. De multe ori, fie vorba între noi, înțeleg un curs când îl predau. Sunt momente din curs pe care le înțeleg în profunzimea lor atunci când le predau în fața studenților și cred că cu mult mai mult se întâmplă asta atunci când scriu. De

„De multe ori, ca să înțeleg lucrurile, le scriu (...) – ca să înțeleg eu, ca să împărtășesc cu ceilalți felul în care văd lumea și, în același timp, și ca să simt că am un rost pe lumea aceasta și, în felul acesta, îi responsabilizez pe cei care citesc să facă ceva pentru lume.

multe ori, ca să înțeleg lucrurile, le scriu. Mi-am dat seama că dacă vreau să le împărtășesc și altora și să le explic și altora și cumva să mă întâlnesc cu alții în aventura aceasta a înțelegerilor, parcă lucrurile se limpezesc mai bine. Și atunci m-am apucat să scriu – ca să înțeleg eu, ca să împărtășesc cu ceilalți felul în care văd lumea și, în același timp, și ca să simt că am un rost pe lumea aceasta și, în felul acesta, îi responsabilizez pe cei care citesc să facă ceva pentru lume. Acestea cred că au fost motivele: bucuria de a împărtăși cu ceilalți, încercarea de a-i responsabiliza și nevoia de a înțelege.

A.V.: Într-o lume guvernată de apariția inteligenței artificiale, cum putem să îi determinăm pe copii să se conecteze cu natura?

A.S. E foarte important să îi facem să se conecteze cu natura atâta vreme cât există inteligența artificială și cred că cu mult mai mult atâta timp cât există spațiu virtual. Cred că putem să facem acest lucru începând cu niște exerciții mărunte. În primul rând, împrietenindu-i cu natura și făcându-i să înțeleagă din experiență ce înseamnă natura. Îți dau un exemplu – putem să îi luăm unui copil o floare, o plantă și să-l responsabilizăm, să îi povestim cum crește planta aceea, ce se întâmplă cu ea. Că e vie, ca are aceeași viață care este și în noi, numai în altă formă, după care putem să îi împrietenim pe copii cu natura din jurul nostru. Trebuie să le spunem și trebuie să le dăm niște limite și niște cadre în care ei pot interacționa, să le arătăm cum pot interacționa cu animalele sălbatice, cum pot interacționa cu animale pe care le găsim în parc, să fim cu ei în procesul acesta de întâlnire cu natura. Exact așa cum facem cu copiii când încercăm să îi familiarizăm cu societatea. Îi învățăm să spună „Bună ziua!”, „La revedere!”, „Mulțumesc!” încet-încet cu exerciții tot mai apropiate și mai integrate în societate. Și ar trebui și părinții să aibă un exercițiu prin care să îi învețe să se poarte frumos în societate, dar să îi învețe să se poarte frumos și în natură și să interacționeze cu natura.

A.V.: Dacă i-ați putea da un titlu vieții dumneavoastră, care ar fi acela?

A.S. Când am plecat în jurul lumii, am avut o insignă pe care scria că de n-aș fi, nu s-ar povesti, și cred că așa i-aș spune vieții mele: că de n-aș fi, nu s-ar povesti. Pentru că ceea ce nu se poate povesti nu există și, în momentul în care noi putem să povestim, înseamnă că existăm. Viața este despre a povesti și despre a exista.

Ariana Vrînceanu este elevă în clasa a XII-a la Liceul „Andrei Mureșanu” din Brașov, profil pedagogic, și una din aspirațiile ei e de a deveni regizor.

Mara Voicu este clasa a XII-a, profil real, la Liceul Teoretic „Mitropolit Ioan Meșianu” din Zărnești, Brașov. Prietene încă din gimnaziu, Mara și Ariana fac echipă bună împreună, dând frâu liber imaginației și creativității prin participarea la concursuri și diverse activități legate de pasiunile lor comună pentru film, cinematografia fiind domeniul în care își doresc să activeze (și) în viitor.

Interviul cu Alexandru Stermin a fost realizat de Mara Voicu și Ariana Vrînceanu pentru scurtmetrajul „Dacă n-aș fi, nu s-ar povesti...” înscris la Nature Stories Festival.